

Žalobu o uznání nemanželského otcovství procesní soud první stolice zamítl, nevzav soulož v kritické době za prokázanou. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu ve věci jednal a rozhodl: **Důvody:** Žalobou domáhá se žalobkyně rozsudku, by žalovaný byl uznán jejím nemanželským otcem. Žaloba jest tedy žalobou určovací dle § 228 c. ř. s. Předpokladem přípustnosti určovací žaloby dle § 228 c. ř. s. jest však právní zájem na bezodkladném zjištění. Soud první stolice, zamítaje žalobu vůbec, nezkoumal, zda jsou tu předpoklady § 228 c. ř. s. pro žalobu určovací, ačkoliv žalobkyně za řízení naznačila zájem na bezodkladném zjištění, uvádějíc, že prozatím podala žalobu zjišťovací, poněvadž žalovaný jest t. č. nemajetným a nemá výdělku, takže by žaloba o placení výživného byla bezúčelná a beznadějná. Jelikož se tak nestalo a soud musí k nedostatku procesních náležitostí, zákonem pro žalobní nárok předepsaných, přihlížeti sám od sebe, byť i nedostatek tento nebyl žalovaným uplatňován, bylo napadený rozsudek zrušiti a věc vrátiti prvnímu soudu, aby dále jednal a znovu rozhodl (§ 496 čís. 2 c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nebrav zřetele k použitému důvodu zrušovacímu, o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Žalující strana obdrževši od soudu poručenského zmocnění a příkaz k podání žaloby o uznání otcovství a plnění otcovských povinností, podala žalobu jen o zjištění otcovství, uvádějíc v řízení, že o výživné na ten čas nežaluje jedině proto, že žalovaný jest nemajetným a žaloba by v té příčině byla tou dobou bezúčelná a beznadějná. Právní zájem na tom, aby již nyní otcovství žalovaného bylo zjištěno, strana žalující arcif blíže neodůvodňuje. Druhá strana nevznesla proti žalobě s hlediska její přípustnosti jako pouhé žaloby určovací námitek. Procesní soud první stolice projednal a rozhodl spor ve věci a, třebaže o tom v rozsudku výslovně zmínky nečiní, pokládá patrně nárok na určení s hlediska § 228 c. ř. s. za právně opodstatněný. Obsah opravných spisů vztahuje se pouze k věcné stránce sporu, otázky přípustnosti nároku určovacího není se v něm vůbec dotčeno. Rekursu nelze upříti oprávnění. V tomto případě jde o statusovou určovací žalobu. V té příčině nařízeno jest § 16 I. dílčí novely k obč. zák. poručenskému soudu, by po případě udělil poručenstvu zmocnění k podání žaloby o uznání nemanželského otcovství. V této povinnosti poručenstva a v povaze nároku tkví právní zájem na bezodkladném zjištění, a proto netřeba zkoumati, jak mylně za to má odvolací soud, zda jsou zde předpoklady § 228 c. ř. s. pro žalobu určovací. Nebylo tedy příčiny ke zrušení rozsudku první stolice, nýbrž odvolací soud měl ihned vejíti v rozhodnutí o věci samé.

Čís. 1944.

Zabráním místností společným bytovým úřadem a přidělem jejím dosavadnímu nájemníkovi k dalšímu užívání zaniká nárok pronajímatelů na

vyklizení místnosti na základě dřívější výpovědi a nebživne ani napotomním zrušením záboru.

Žalobu dle § 35 ex. ř. lze podati kdykoliv za zřízení exekučního.

(Rozh. ze dne 24. října 1922, Rv II 393/22.)

Žalobkyně měla v podnájmu od žalované krám, z něhož dostala se svolením soudu dne 21. února 1920 výpověď ku dni 31. března 1920. Žalobkyně však krám nevyklidila, nýbrž dala si jej přidělití společným bytovým úřadem, jenž ho k jejímu podnětu zabral. Když zábor krámu byl napotom zrušen nejvyšším správním soudem, domáhala se žalovaná vyklizení krámu na základě výpovědi ze dne 21. února 1920, což jí bylo povoleno. Proti exekuci vznesla žalobkyně žalobu, domáhajíc se určení, že nárok žalované strany z výpovědi ze dne 21. února 1920 zanikl a není po právu a že exekuce vedená žalovanou na vyklizení krámu jest nepřijatelná. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolání není opodstatněno. Žalobkyně odůvodňuje žalobní nárok v prvé řadě tím, že žalovaná se vzdala s platností od 1. dubna 1920 nájmu sporné místnosti obchodní a vrátila ji majiteli domu k volnému použití, poukávajíc žalobkyni, by od 1. dubna 1920 platila činži nadále přímo majiteli domu jako nájemnice; nárok žalované vůči odvolateli na vyklizení místnosti a odevzdání jí proto zanikl. Než i kdyby byla žalovaná prohlásila, že od smlouvy nájemní odstupuje, nečinila tím zadost své zákonné povinnosti vůči pronajímateli, musí po ukončení nájemního poměru předmět nájmu majiteli domu odevzdati a to způsobem takovým, by krámem mohl volně nakládati (§ 1109 obč. zák. a 573 odstavec třetí c. ř. s.) Toho však žalovaná až dosud neučinila, neboť obchodní místnosti užívá až dosud žalobkyně a majitel domu proto s místností nakládati nemůže. Právem vede proto žalovaná exekuci vyklizením oproti žalobkyni, aby po výkonu exekuce místnost pronajímateli také odevzdati mohla. Nezáleží na tom, co žalovaná snad prohlásila, nýbrž na tom, co učinila, obzvláště, zdali obchodní místnost ve skutečnosti majiteli domu také odevzdala. Proto nerozhoduje ani ta okolnost, že žalovaná poukázala žalobkyni, by platila nájemné majiteli domu a že žalobkyně toho učinila. To mělo by jen tenkrát význam, kdyby majitel domu byl uzavřel novou smlouvu nájemní se žalobkyní, neboť tím by se stal exekuční titul žalované bezúčinným. Než nehledě k tomu, že žalobkyně v první stolici ani netvrdila, že smlouvu s majitelem domu uzavřela, — tvrzení takové v řízení odvolacím jest nedovolenou novotou — nebyla smlouva taková mezi žalobkyní a majitelem domu přímo uzavřena. K uzavření platné smlouvy je totiž třeba vážné vůle, smlouvu uzavřítí. Z dopisů majitele domu ze dne 24. dubna 1920 a 5. května 1920 plyne však se vši jasností, že smlouvu nájemní se žalobkyní uzavřítí nechtěl a že přijal od žalobkyně nájemné pouze do té doby, dokud jest zabírací výměr společného bytového úřadu v platnosti. Majitel domu trvá důsledně na stanovisku, že žalobkyně má obchodní místnost vykliditi; jde tu tedy o poměr, smlouvě nájemní sice podobný, nebyla však přijetím nájemního smlouva nájemní uzavřena, ježto tu nebylo vůle na straně pronajímatele, žalobkyni obchodní místnost pronajmouti; proto majitel domu jako svědek také uvádí, že žalobkyně mu musí platiti nájemné, dokud žalovaná mu

obchodní místnosti nevyklidí. Že snad žalovaná postoupila majiteli domu své nároky z exekučního titulu a že tento postup ten snad přijal, nebylo v první stolici ani tvrzeno, ani ničím dokázáno. Nebylo za tohoto stavu věci třeba, ještě výslechem stran zjistiti pravý úmysl stran při vrácení žalobkyni užívané místnosti majiteli domu, neboť, jak již zmíněno, nestačí pouhé prohlášení žalované, že místnost majiteli domu vrátí, a více, než to, nelze ani výslechem stran dokázati. Vytýkané kusosti řízení a nesprávného ocenění průvodního materiálu tu tedy není. Jako další důvod pro zánik vyklizovacího nároku uváděla odvolatelka v první stolici, že krám byl rozhodnutím společného bytového úřadu v Brně ze dne 7. dubna 1920 zabrán a jí přikázán; tím prý vznikl ohledně uvedené místnosti mezi odvolatelkou, bytovým úřadem a majitelem domu zcela nový poměr, kdežto, jakýkoliv poměr odvolatelky k žalované zanikl. Než ani tomuto právnímu názoru nelze přisvědčiti. Rozhodnutím nejvyššího správního soudu v Praze ze dne 3. září 1920 bylo usnesení společného bytového úřadu pro nezákonnost zrušeno a tím zanikl onen stav skutkový, po případě poměr právní, na který se odvolatelka vzhledem k zabíracímu usnesení odvolala. Další užívání obchodní místnosti odvolatelkou bylo by oprávněno jen za předpokladu, že společný bytový úřad právem-sporný krám zabral. Nikdo totiž nemůže na druhého více práva přenést nežli sám má. Když tedy nálezem nejvyššího správního soudu bylo ono zabrání prohlášeno nezákonným, odpadl žalobkyni zákonný důvod a podklad pro užívání obchodní místnosti, neprávem zabrané, a používá žalobkyně nadále oné místnosti neprávem, bez důvodu. Logickým důsledkem toho jest, že vyklizovací nárok žalované, jehož účinnost byla zabíracím usnesením odložena, se stal rozhodnutím nejvyššího správního soudu opět účinným. Nálezem tím má se zjednatí stav dřívější. Pro stanovisko to svědčí i myšlenka účelnosti řízení sporného a exekučního. Není zajisté účelným, aby žalovaná si po vydání nálezu nejvyššího správního soudu opět vymohla povolení k soudní výpovědi jen k tomu cíli, by žalobkyni vyklidila z krámu, jehož tato bez právního důvodu užívá a aby takto místnost majiteli domu do volné dispozice odevzdati mohla. Je-li tu tedy již exekuční titul, není třeba domáhati se stejného titulu. Že nálezem nejvyššího správního soudu byl obnoven původní právní poměr jednak mezi majitelem domu S-em a žalovanou, jednak mezi žalovanou a žalobkyní, plyne i z té úvahy, že nálezem tím nabývá žalovaná i vůči K-ovi, majiteli domu, určitých práv; žalovaná byla totiž původně nájemkyní místností a zůstane jí i nadále; pronajímatel nemůže proto beze všeho žalovanou z místností vykliditi, nýbrž i on by musel, kdyby mu dobrovolně nechtěla místnosti odevzdati, vyklizení její vymáhati cestou soudní; zrovna tak zůstane i poměr podnájemní dále v platnosti a žalovaná může žalobkyni pouze na základě jí soudem udělené výpovědi najaté místnosti vykliditi.

Nejvyšší soud uznal dle žaloby.

D ů v o d y :

Odvolací soud posoudil věc nesprávně po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Podle skutkových zjištění užívala žalobkyně krámu jako podnájemce podle nájemní smlouvy, uzavřené se žalovanou jako nájemnicí.

Nájemní poměr mezi stranami zrušen byl dle § 1116 obč. zák. výpovědí, danou se svolením soudu k 31. březnu 1920, žalobkyně však proti předpisu § 1109 obč. zák. najaté místnosti nevyklidila, nýbrž užívala jí nadále. Tím vznikl žalované jako pronajímatele exekuční nárok na vyklizení pronajaté místnosti založený formálně soudní výpovědí jako exekučním titulem dle § 1, čís. 4 ex. ř., a trval s výhradou lhůty § 575 poslední odstavce c. ř. s. tak dlouho, pokud žalobkyně užívala předmětu nájmu bezprávně jako nájemce i po zrušení poměru nájemního. Tento stav se změnil tím, že společný bytový úřad usnesením ze dne 7. dubna 1920 obchodní místnost podle zákona ze dne 30. října 1920, čís. 592 sb. z. a n. k návrhu žalobkyně zabral a jí přidělil. Přiděl tento nastavší současně se zábořem je nesporný, ač v usnesení ze dne 7. dubna 1920 uvedeno je pouze, že jmenovaný úřad »hodlá« místnost tu žalobkyni přidělit. Po doručení tohoto usnesení neužívala žalobkyně přiděleného jí krámu jako podnájemce na základě smlouvy nájemní uzavřené se žalovanou, nýbrž podle § 13 a násl. uvedeného zákona jako nájemnice, dosažená společným bytovým úřadem. Důsledkem toho byla právem zamítnuta exekuční žádost na vyklizení bytu, podaná žalovanou stranou, a bylo usnesení okresního soudu ze dne 14. dubna 1920 správně odůvodněno poukazem na to, že jak vlastník domu, tak i nájemce (žalovaná) pozbyli zabráním krámu práva, místností volně nakládati a že zaniklo tím i právo vypovídající strany na podání návrhu na vyklizení téže místnosti. Zabráním místnosti společným bytovým úřadem a přidělem jeho žalobkyni k dalšímu užívání zanikl skutečně nárok žalované strany na vyklizení nájemního předmětu, založený soudní výpovědí ze dne 21. února 1920. Nárok tento neobživil ani dodatným zrušením záboru a přidělu toho. Nesporné je, že žalobkyně užívá místnosti přidělené jí společným bytovým úřadem nadále přes to, že zrušením přidělu pominul právní poměr mezi ní a bytovým úřadem, a tím i právní důvod založený přidělem krámu toho. Užíváním tím nepokračuje však v nájemním poměru podle nájemní smlouvy, uzavřené mezi ní a žalovanou. Poměr tento zrušen byl soudní výpovědí a zabráním bytu, zanikl však i pominutím nájemního poměru mezi žalovanou jako nájemnicí a vlastníkem domu jako pronajímatelem. Nesporné je totiž, že poměr ten zrušen byl souhlasnou vůlí stran smluvních ještě před zabráním bytu, t. j. před 7. dubnem 1920. Žalobkyně nemůže proto užívatí krámu toho jako podnájemce žalované strany, ježto tato není více nájemnicí. Nezáleží na tom, z jakého právního důvodu krámu nyní užívá, pro tento spor stačí závěr, nutně vyplývající z uvedených skutkových okolností, že nečiní tak na základě nájemního poměru uzavřeného se žalovanou. Opačný náhled odvolacího soudu je nesprávným posouzením věci po stránce právní. Mylně poukazuje soud ten i na tvrzení žalované strany, že jako nájemnice po zrušení nájemního poměru je povinna odevzdati předmět nájmu vlastníkov. Povinnost tato zanikla tím, že společný bytový úřad, zabrav krám, přidělil jej žalobkyni, kteráž ho nadále užívala jako smluvní strana jmenovaného úřadu, ne však jako smluvní strana žalované, tudíž z jiného právního důvodu. Ostatně žalovaná pokusila se o exekuční vyklizení krámu a vyhověla tím jako nájemce úplně své povinnosti vůči vlastníku domu. Ve skutečnosti nemohla po 7. dubnu 1920 vůbec vésti exekuci, neboť přidělem bytu žalobkyni zanikl exekuční nárok žalované strany, vyplývající ze soudní výpovědi

jako exekučního titulu. K žádosti žalované strany bylo usnesením ze dne 8. srpna 1921 povoleno exekuční vyklizení krámu užívaného žalobkyní. Tato má proto dle § 35 ex. ř. právní zájem na zjištění, že nárok na vyklizení bytu, založený uvedenou soudní výpovědí, zanikl po vzniku tohoto exekučního titulu a že exekuce je nepřipustná. Nezáleží na tom, že usnesení exekuci povolující vešlo v moc práva a že žalobkyně žádala o odložení exekuce podle vládního nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. Žalobu dle § 35 ex. ř. lze podatí kdykoli za exekučního řízení, a není pro ni předepsána určitá lhůta. V tomto případě není řízení to dosud skončeno. O zániku vymáhaného nároku dle § 35 ex. ř. lze rozhodnouti pouze rozsudkem. Práva k žalobě na nepřipustnost exekuce nepozbyla žalobkyně ani tím, že se udržeti hleděla v užívání krámu návrhem na odložení exekuce dle uvedeného vládního nařízení. Důsledkem toho bylo uznati podle žaloby, aniž bylo třeba zabývatí se blíže dalšími důvody dovolacími.

Čís. 1945.

Základem pro úpravu útrat ve sporech, ukončených soudním smírem, jest zpravidla peníz, původně zažalovaný; nastane-li však některý z případů posledního odstavce § 5 vládního nařízení ze dne 30. března 1921, čís. 142 sb. z. a n., jest se soudu řídití předpisem tohoto paragrafu.

(Plenární rozhodnutí ze dne 31. října 1922, čís. pres. 1138/22.)

Ministerstvo spravedlnosti dožádalo Nejvyšší soud, by vzhledem k tomu, že vrchní zemské soudy v Praze a Brně rozhodují různým způsobem o otázce, zda základem pro úpravu útrat ve sporech, jež skončeny byly soudním smírem, je peníz, na který záležitost byla vyrovnána či peníz původně zažalovaný, předložena byla otázka k rozhodnutí plenárnímu senátu. První prezident Nejvyššího soudu dožádání vyhověl. Plenární senát pak zodpověděl otázku, jak v záhlaví uvedeno.

Důvody:

Vládní nařízení ze dne 30. března 1921, čís. 142 sb. z. a n., kterým byly stanoveny sazby pro výkony advokátů a jich kancelářů v obvodech vrchních zemských soudů v Praze a v Brně, činí použití určité položky sazby v řízení sporném v první řadě závislým na hodnotě předmětu sporu (§ 4). Tato hodnota předmětu sporu řídí se (§ 5) údaji žalující strany v žalobě po případě ocení ji soud jako v otázce příslušnosti, podle ustanovení §§ 54—60 j. n. a jest hodnota předmětu sporu, takto zjištěná, zpravidla rozhodnou až do ukončení rozepře. Pro použití určité položky sazby jest lhostejno, zdali spor, o žalobě zahájený a přes první rok k ústnímu jednání dospěvší, byl zakončen rozsudkem či smírem, jelikož sazba sania, jež se o smíru zmiňuje jen v odstavci II. položky čís. 2, jednajícím o pracovní odměně za roky, pokud nedošlo ku projednávání, odměnu advokátovu za činnost jeho při ústním jednání činí dále jen odvislou od trvání jednání (poznámky 3—5 při položkách 1—5), při čemž nikterak nerozlišuje, jakým způsobem byl spor ukončen. Dle toho dlužno ve sporech,